

Yashil

IQTISODIYOT
TARAQQIYOT
va

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

No 3

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'ssatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 796 sahifa.

E'lom qilishga 2024-yil 30-martda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbanov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati

Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lif, fan va innovatsiyalar vaziri

Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lif, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinosari

Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati

Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori

Xudoqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMB birinchi prorektori

Abduraxanova Guinora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori

Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori

Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori

Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori

Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori

Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori

Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor

Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori

Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori

Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori

Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinosari

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi

Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti

Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti

Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti

Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Uteyev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokururasi boshqarma boshlig'i o'rinosari

Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokururasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i

Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti

Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti

Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi,
O'zR Bosh prokururasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Экологические и альтернативные заполнители для бетона в условиях Узбекистана.....	10
Акрамов Хуснитдин Ахрарович, Тохиров Жалолиддин Очилович, Самадов Хомид Самандарович	
Investitsion marketingni rivojlantirish asosida mintaqqa investitsiya jozibadorligini oshirish	16
Ahmedov Alim Babaniyazovich	
O'zbekistonda yashil budjetlashtirish, energiya samaradorligi va issiqxona gazlari emissiyasi.....	22
Pulatov Dilshod Haqberdiyevich, Qulliyev Ulug'bek Mirzayevich, Mamanov Alisher	
Development of the Digital Economy as a Trigger of the Economic Growth of the New Uzbekistan.....	28
Luiza Sayfullovna Makhmutkhodjaeva, Umarova Shahnoza Akbarovna	
Oliy o'quv yurtlarida matematik statistikani o'qitishning xususiyatlari.....	34
Shamsiyev Damin Najmuddinovich, Aymatova Farida Xo'razovna	
Turizmda tadbirkorlikning o'ziga xos xususiyatlari	37
Mardonova Dilafruz Kosimovna	
Oziq-ovqat xavfsizligi ta'minoti: O'zbekistonda mayonez importini notarif tartibga solish va ichki ishlab chiqarishni rivojlantirish istiqbollari.....	41
Muratova Shohista Nimatullayevna, Nomozov Azizbek Xayrulla o'g'li	
Mamlakatimizga xorijiy investitsiyalarni jalb etishda qimmatli qog'ozlar bozorining o'rni va roli	46
Akramov Azamat Ramziddinovich	
Mamlakatning iqtisodiy va ekologik rivojlanishida elektromobil sanoatini rivojlantirishning ahamiyati	53
Iminov Mahmudjon Azimjon o'g'li	
Hududiy eksport salohiyatini oshirishning marketing strategiyasi.....	60
Jiyamuratov Rustam Nuridinovich	
Turistik kompaniyalar moliyaviy barqarorligini baholash usullarini takomillashtirish kompaniya moliyaviy barqarorligini ta'minlashning muhim mezoni.....	65
Jo'rayev Behzod Nuraliyevich	
Iste'molchilarni xulq-atvori modellari asosida marketing strategiyalarini shakillantirish.....	70
Kutbitdinova Moxigul Inoyatovna	
Hisob siyosati va unda biologik aktivlar hisobini yoritib berish tartibini takomillashtirish	75
Mirzayeva Nargiza Batirovna	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda investitsiyalarning o'rni.....	80
Otajonova Charosxon Polvonquli qizi	
Innovatsion menejment va raqamli transformatsiyalarni joriy etishning metodologik asoslari.....	84
Quldoshev Asliddin Tursunovich	
Strategik boshqaruvida xususiy kapital samaradorligini baholash.....	89
Nasriyeva Zebiniso A'zam kizi, Mavlyanova Dilobar Maxkamovna	
Mintaqalarni innovatsion rivojlantirish istiqbollari tashkiliy tuzilmalarini takomillashtirishni boshqarish yo'llari	100
Xodjamuratova Gulbaxar Yuldashevna	
Meva-sabzavot eksporti barqarorligini ta'minlashning ekonometrik tahlili	105
Shamsiyeva Feruza Muratxodjayevna	
Zarubежный опыт активизации экономической активности домохозяйств.....	111
Бердиев Гайрат Ибрагимович, Маликова Севинч Телман кизи, Люсиков Артемий Александрович	
The Impact of Foreign Direct Investment on Economic Growth: A Case Study of Uzbekistan.....	116
Abdulla Ibragimov, Keldiyorov Shakhriyor Ilyos O'g'li	

Mintaqada sanoat ishlab chiqarish rivojlanishining kambag' allikni qisqartirishdagi ahamiyati	121
Abdullayev Habibullo Asadulla o'g'li	
Global iqtisodiyot sharoitida islom moliyasi mezon va tartiblarini joriy etishdagi muammolar va yechimlar.....	125
Abduvosidova Gulandom Abdurashid qizi	
Amerika Qo'shma Shtatlari tajribasida biznes subyektlarini toifalarga ajratish amaliyotining xususiyatlari	131
Akobirova Nodira Najmiddin qizi	
O'zbekiston Respublikasida qishloq xo'jaligini innovatsion rivojlanish yo'llari.....	135
Axmedova Nafisa Amirkuddin qizi	
Strategic directions of integration of Uzbekistan into the international hospitality industry	140
Bekmurodova Laylo Tursunmamatovna	
Surxondaryo viloyatida parrandachilikni rivojlantirish ko'rsatkichlarini prognozlash va modellashtirish.....	144
Bobomuratov Imomqul Islamovich	
Mamlakatimizda chorvachilik mahsulotlarini yetishtirishning hozirgi holati va uning tahlili.....	149
Talipova Dilfuza Nabiyevna	
Agrar soha korxonalarining moliyaviy qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish.....	154
Erkinxojiyev Ismoiljon Ikromjon o'g'li	
Analysis of the Influence of Macroeconomic Indicators on State Budget Tax Revenue	158
Meyliev O. R., Gofurova K.	
Mahalliy budjet xarajatlarini hududlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga ta'siri.....	166
Hazratqulov Shahboz Boboqul o'g'li	
Influence of Digital Technologies on Economic Growth of the Republic of Uzbekistan.....	170
Igamberdiyeva Kunduz Ergashevna	
Transmilliy kompaniyalarning tashqi bozorlar uchun marketing strategiyalari va marketing tadqiqotlarini o'tkazish amaliyoti	174
Jo'rayeva Zilola Turobovna, Saidova Dilnozaxon Odiljon qizi	
Tijorat banklari tomonidan investitsiya loyihalarini moliyalashni rivojlantirish imkoniyatlari.....	178
Kamilova Iroda Xusniddinovna	
Korxonalarda inqirozga qarshi moliyaviy boshqaruvi tizimini takomillashtirish	183
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Tijorat banklari faoliyatida onlayn tizimlarining tutgan o'rni va ularning rivojlanishi.....	188
Raxmataliyev Muzaffar Eshdavlatovich	
Aholi farovonligini oshirishda tadbirkorlik faoliyatining ta'sirini baholashning nazariy asoslari	194
Fayziyeva Dilsuz Bahodirovna	
O'zbekiston Respublikasini "yashil" iqtisodiyotga o'tish samaradorligini oshirish.....	200
Mirzayev Bexruz Abdulla o'g'li	
Andijon viloyatida kambag' allik darajasini qisqarishiga ta'sir etuvchi ko'rsatkichlar	214
Musaeva Ziyoda Allayarovna	
O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligi eksportida marketing muammolari	218
Musyeva Shoira Azimovna, Agzamov Avazxon Talgatovich	
Respublikamizda parranda bosh sonining hozirgi holati va uning istiqbollari.....	223
Akramova Nargiza Axrорovna	
Menejmentda ishbilarmonlik kommunikatsiyalaridan foydalanishda optimal strategiyalarini qo'llash shart-sharoitlari.....	227
Narzullayeva Gulchehra Salimovna, Shadiyeva Madina Djaloliddin qizi	
Raqamlashtirish sharoitida innovatsion faoliyatning o'ziga xos xususiyatlari	231
Nazarova Latofat Toirjon qizi	
O'zbekistonda masofaviy bank xizmatlarini rivojlantirishdagi muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari.....	235
Nurmuxammedov Matlab Yunusovich	

Davlat aktivlarini samarali boshqarish hamda nazorat qilishni takomillashtirish.....	240
Mirzayev O., Nazarov G'ayrat Olim o'g'li	
Talabalarning oilali bo'lishiga ta'sir etuvchi omillarga iqtisodiy baholashda yangicha yondashuv.....	246
O. U. Shomurodov, Z. U. Uroqov, A. T. Ablahatov, A. A. Suyarov, J. S. Urazov	
Methodological Aspects for Branding in Private Schools.....	251
Odilova Sitora Sayfitdin qizi	
Совершенствование процедуры оценки эффективности и результативности расходов государственного сектора.....	256
Олимов Элёр Фазлиддин угули, Искандаров Суннатилло Баҳриддин угули	
Logistika xizmatlari samaradorligini oshirishda blokcheyn texnologiyalardan foydalanish	261
Rajabov Orzujon Mamasoliyevich	
Markaziy Osiyoda energetika bozorini rivojlantirishning kelgusi istiqboli va imkoniyatlari.....	267
Saidov Mash'al Samadovich, Umarova Irodaxon Nuraliyevna	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda sug'urta bozorining innovatsion usullaridan foydalanishning konseptual asoslari	275
Narzullayeva Gulchehra Salimovna, Saidova Dilnozaxon Odiljon qizi	
Oliy ta'lilda boshqaruvin strategiyalari va ularni amalga oshirish mexanizmi.....	279
Saidqulova Firuza Farmonovna	
Jismoniy shaxslardan olinadigan daromadlarini soliqqa tortishning o'ziga xos xususiyatlari	283
Salimov Sherzod Baxtiyorovich	
O'zbekiston Respublikasidagi mavjud suv resurslarining iqtisodiy holati tahlili	288
Shanazarova Gulyora Baxtiyarovna	
Tijorat banklari kredit risklarini kamaytirish yo'llari.....	294
Tulkinova Maftuna Anvarbek qizi	
The use of Intellectual Systems in the Improvement of the Educational Process Management System in Higher Educational Institutions	303
Umarova Dilfuza Rakhmatilla qizi	
Oliy ta'lim tizimida yangi iqtisodiy mexanizmlarni shakllantirish.....	307
Xakimov Dilshodjon Rahmonaliyevich	
Global iqtisodiy sharoitida moliyaviy hisobotlar auditida muhimlilikni baholashni xalqaro stanadartlar asosida takomillashtirish.....	311
Xasanova Nasiba Tolliboy qizi	
Qurilish materiallari sanoatida innovatsion klasterlarni tashkil etish istiqbollari.....	314
Yuldasheva Kamola Miraliyevna	
Oliy ta'lim muassasalarida gibrildi bulut xizmat modelini qo'llash mexanizmini ishlab chiqish	319
Zaripov Bahodir Bobomurod o'g'li	
Роль инвестиций в системе железнодорожного транспорта в Республике Узбекистан	325
Акбарова Лайло Упашевна	
Gidrotexnik inshootlar betonlarini samaradorligini tahlil qilish va oshirish natijalari	330
Asqarov B. A., Karimov M. U., Xolmirzayev S.T., Obidjonov J. T.	
Maxsus iqtisodiy zonalar hududiga jalb etilgan investitsiyalar to'g'risida	334
Davlayev G'olib Ashurovich	
Yangi xizmat turi xizmatlar sohasini innovatsion boshqarishning metodologiyasi	337
Djurayeva Dilnoza Davron qizi	
Mintaqalar innovatsion salohiyatini baholashning uslubiy yondashuvlari.....	343
J. A. Ismatullayev, D. X. O'rino	
Milliy qayta sug'urtalovchilarning xalqaro sug'urta bozoriga kirib borishi va kutilayotgan xavf-xatarlar	348
Jorabayev Jasur Abduraxmanovich	

Moliyavi hisobotning xalqaro standartlari asosida tovarlar auditni natijalarini auditorlik hisobotida aks ettirish tartibi	354
Ibragimov M. M., Ergashev O. F.	
Turistik destinatsiyalarni tashkil etish va rivojlantirishning xorijiy tajribalari	358
Karimov Anvar Aktam o'g'li	
Jismoniy shaxslarning mol-mulk va yer soliqlarini hisoblash va undirish samaradorligini oshirish yo'llari.....	362
Qurbanov Muxiddin Abdullayevich	
Iqtisodiy xavfsizlikning institutsional tizimini tadqiq etishga uslubiy yondashuvlar.....	367
Mamatov Axmetjon Atajanovich, Allaberganov Zakir Gayibovich	
Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning nazariy jihatlari	373
Mamatov Mamajan Axmadijonovich	
Paxta-to'qimachilik klasterlari eksport faoliyatini rivojlantirishning xorij tajribasi.....	380
Mansurov Saidxo'ja Kamalovich	
Korxonalar raqobatbardoshligini oshirish muammolari va dolzarb vazifalari	386
Musyeva Shoira Azimovna	
Устойчивый и инклюзивный рост: взаимосвязь экономического прогресса с социальным равенством и экологическим управлением	390
Нодирбек Холбаев	
Mintaqalarni investitsion jozibadorligini taraqqiyot strategiyasiga ta'sirini statistik baholash.....	396
Nuriddinov Zufar Akbarovich	
Финансирование каракулеводства: преодоление финансовых вызовов в пустынных регионах Узбекистана	402
Нуриллаев Жамолиддин Ярашевич	
O'zbekiston investitsiya muhitini yanada yaxshilash va uning jozibadorligini oshirish.....	408
Oybek Elmuratov	
Intellektual mulkning iqtisodiy mazmuni va tarixiy rivojlanish bosqichlari.....	411
Maxmudova Nargiza Davlyat qizi	
Implementation and use of Digital Technologies in Logistics Abstract.....	416
Kushakova Mamura, Koshakova Mukhlisa Surat qizi	
Innovatsion iqtisodiyot tushunchasining mazmun mohiyati	421
Abduqaxorov Bekzod O'tkir o'g'li	
Raqamlashtirish iqtisodiy o'sish va raqobatbardoshligini oshirish omili sifatida.....	426
Mamajonova Durdonahon Mamaruzi qizi	
O'zbekistonda tashqi savdoni notarif usullar orqali tartibga solishning mamlakat iqtisodiyotiga ta'siri.....	431
Norqobilov Akobir Iso o'g'li	
Инновационные методы переработки горных отходов для экологической устойчивости в Узбекистане	437
Аскаров Бахтиер Аскарович, Собирова Мукаддас Хамидуллаева	
Опыт зарубежных стран по стимулированию производства сельскохозяйственной продукции и перспективы внедрения в Узбекистан.....	442
Холиков Сулаймон Уткир угли	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda strategik boshqaruv hisobini tashkil qilishning uslubiy jihatlari.....	447
Pardayeva Shahnoza Abdinabiyeva	
O'zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatini moliyalashtirishni statistik tahlili.....	452
Sayfullayev Siddik Nosirovich	
Sug'urta tashkilotining innovatsion risklarini baholash.....	457
Sattorov Shoxrux Maxmudjon o'g'li	

Kapital bozori rivojlanishining zamonaviy tendensiyalari	462
Turdiyeva Uzayda Omirbayevna	
Aadaptivnyi iisкусstvennyi intellekt v upravlenii chelovecheskimi resursami.....	469
Хайдарова Малика Шоқирджановна	
Oliy ta'lim muassasalarida moliyaviy mablag'lardan samarali foydalanishga xizmat qiluvchi zamonaviy va istiqbolga mo'ljalangan huquqiy asoslarning yaratilganligi to'g'risida.....	478
Xayriddinov Shuxrat Botirovich	
Investitsiya loyihalariiga ta'sir qiluvchi risklarni sifat jihatdan baholash usullarining o'ziga xos xususiyatlari	482
Shaislamova Nargiza Kabilovna	
Tijorat banklari tomonidan investitsion loyihalarni kreditlash tartib va ularni takomillashtirish yo'llari	491
Yunusova Ozoda Anvarjon qizi	
Hududlar iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda soliq salohiyatini oshirishning nazariy jihatlari	498
E. N. Raximov	
Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot tuzishning zarurligi.....	504
Avazov Ilhom Ravshanovich	
Inson resurslarini boshqarishning innovatsion usullarini joriy etish vositalarini ishlab chiqish.....	509
Djuraeva Guzal Shavkatovna	
Agrar soha korxonalarining moliyaviy qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish.....	513
Erkinxojiyev Ismoiljon Ikromjon o'g'li	
Korporativ qimmatli qog'ozlar asosida korxonalarни moliyalashtirishning ilg'or xorij tajribalari.....	517
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
The impact of corporate governance on firm performance and financial stability	524
Muhammadyor Yunusov	
Mintaqalarda kamg'allik darajasini pasaytirish va xorij tajribasidan foydalanish yo'llari.....	537
Musulmonova Shahlo Nasriddinovna	
Makroiqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash soliq ma'muriyatçiligin samarali tashkil etish yo'llari	541
Mutalova Dilorom Maxamadjanovna, Kenjaboyeva Nigina	
Iqtisodiy savodxonlik hamda tadbirkorlik qobiliyati o'rtasidagi to'g'ri nisbatdagi bog'liqlik munosabatining fundamental asoslari.....	544
Tuxtayeva Muyassar Shovkat qizi	
Korxonalarning bankrotlik riskini baholashning xalqaro modellari.....	550
Umarova Hulkar Umidulloevna	
O'zbekistonda korxona boshqaruvida kadrlar salohiyatidan foydalanish amaliyotini rivojlantirishning xorij tajribasi	555
Do'stova Aziza Qahramonovna	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida boshqaruv tizimining xususiyatlari.....	559
Iroda Majidova	
Ziyorat turizmini rivojlantirishning muhim xususiyatlari	565
Mirzayev Qulmamat Jonuzoqovich, Shukurov Tohirjon Izzatullo o'g'li	
Qandolat mahsulotlari bozorida marketing tadqiqotlarini asosiy yo'nalishlari	569
Tuychiyeva Vasila Faxriddin qizi	
"Зелёная экономика" как фактор повышения экономического роста страны.....	573
Тураева Адиба Икрамовна	
Oilada sarf-xarajatlar samarasiga erishishning muhimligi.....	580
Xasanov Rustam Rabimovich	
Aholi farovonlik darajasidagi farqlarni tartiblash yo'nalishlari.....	583
Xasanov Rustam Rabimovich, Turdiyev Zoxidjon Rustamovich	

Совершенствование оценки стоимости объектов недвижимости в Узбекистане на основе зарубежного опыта.....	588
Хомитов К. З., Халилова Л. Ш.	
Mamlakatimizda qishloq xo'jaligida kooperatsiya munosabatlarini rivojlantirishda xorij tajribalaridan foydalanishning ahamiyati.....	594
Choriyeva Nigina Kaxramonovna	
Davlat xaridlari tizimini takomillashtirish yo'llari	598
Alimbayeva Sevara Alimbayeva	
Yengil sanoatni rivojlanishida Germaniya tajribasi.....	601
F. Jumaniyazova, G'ułomov Ibroxim Rustam o'g'li	
The efficiency of usage of Islamic finance instruments in security market.....	607
Khasanov Umarbek Begmat ugli	
Tadbirkorlik subyektlari eksportini rivojlantirishda raqamli platformalardan foydalanishning xorijiy tajribalari va ulardan foydalanish yo'llari.....	613
Mamasoatoev Dilshod Ravshanovich	
O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarini tashkil qilinishining hozirgi holati va muammolari	621
Nutfulloev Tolib G'olib o'g'li	
Mehnat bozorida raqamli texnologiyalardan foydalanish metodologiyasini takomillashtirish	627
Maxammadiyev M. M.	
Ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish sharoitida mahsulot tannarxini optimallashtirish asoslari.....	632
Narzullayeva Gulchehra Salimovna	
Elektron pullarni rivojlanirish yo'llari	636
Rustamov Maqsud Suvonqulovich, Egamberganov Mirzabek Odilbek o'g'li	
Zagryaznenie okruжающей среды в Узбекистане: проблемы, причины и пути решения	644
Ишонкулова Феруза Асатовна, Шукров Тимур Умидович	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida tijorat banklarini transformatsiyalash modeli orqali takomillashtirish	649
Norov Akmal Ruzimamatovich, Norova Nozima Nabiyevna	
Land Tax Received From Individuals and its Share in the Budget of the Republic of Uzbekistan	656
Hakimov Feruz Khurshid ugli	
O'zbekistonda "yashil" iqtisodiyot va iqlim o'zgarishi bilan bog'liq xarajatlar tahlili.....	659
Isaxonova Ruxshona Muzaffar qizi, Sharapova Mashxura Azadovna	
Qurilish xizmatlari ma'lumotlar tizimini takomillashtirish imkoniyatlari	665
Nurfayziyev Zayniddin Boymurodovich, Nurfayziyev Elyor Zayniddinovich	
Ipotekali kreditlashni rivojlanirishning xorijiy davlatlar tajribasi va uni O'zbekistonda tatbiq etish yo'llari	670
Turdiev Shaxriddin Erxonovich	
Suv resurslaridan foydalanishda xorij tajribalari	675
Berdiyev Anvar Abdivaliyevich	
Auditda yetarli va mos dalillarni to'plash tartibi	681
Meliyev Isroil Ismoilovich	
"Yashil" iqtisodiyot konsepsiyasining shakllanishi va rivojlanishi	686
Urumbayev Saparbek Samatovich	
Uy-joy fondini boshqarish samaradorligini oshirishning ustuvor yo'nalishlari	692
Xolmuradov Raxmatilla Ne'matillaevich	
O'zbekiston mahsulotlarining tashqi bozordagi raqobatbardoshligi xususiyatlari va onlayn platformalar	699
Baymuradov Shoxrux Maxmudovich	
Factors affecting investment attractiveness in the global investment landscape.....	704
Otaboev Akhmed Makhsubbek o'g'li, Juliana Juliana, Fazliddin Nasreddinov	

Xalqaro migrantsiyaning O'zbekiston mehnat bozori va inson kapitaliga ta'siri.....	709
<i>Tilabova Kumush Farhod qizi</i>	
ANALIZ I OZENKA EESTSTVENNOGO OSVEЩENIJA POMEЩENIIJ OBRAZOVATEL'NYX UCHREЖDENIJ.....	714
<i>Pirmuhamedova Shaxniza</i>	
Aktyualnye voprosy ukrpleniya doveriya naselenija k bankovskoj sisteme Respubliki Uzbekistan....	719
<i>Ruziboeva Nilufar Tulkin kizi</i>	
Metodicheskie podkhody k formirovaniyu mechanizmov strategicheskogo upravleniya razvitiem khimicheskoy otрасli.....	725
<i>Bibutova Shaхlo Sa'ydullaeva</i>	
Iqtisodiyotni rivojlantirishda erkin iqtisodiy zonalarni tashkil etishning afzalliklari va muammolari	730
<i>Axmedova Dilbar Buronovna</i>	
Natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirishda sog'lijni saqlash muassasalarini moliyalashtirishning mohiyati.....	734
<i>Ishmanova Diana Nurmamadovna</i>	
Oziq-ovqat sanoatini tashkiliy-iqtisodiy jihatdan rivojlanti-rishning nazariy asoslari	737
<i>Muxtorova Madina Azamat qizi</i>	
Ipoteka kreditlari sohasidagi islohotlar va kelajakdagi istiqbollar	741
<i>A'zamxo'jayeva Nihola Sulaymon qizi</i>	
Sanoat ishlab chiqarish tizimining investitsion xususiyatlari	746
<i>Yodgorova Xalima To'lqinovna</i>	
Budjet ijrosini samarali ta'minlashda davlat xaridlarining ahamiyati.....	752
<i>Sholdarov Dilshod Azimiddin o'g'li, Fayzullayeva Zilola Ravshanovna</i>	
Aholi sog'ligi – milliy boylikning tarkibi va jamiat taraqqiyotining muhim shartidir.....	763
<i>Djumabayeva Shaira Xalillayevna</i>	
Moliyaviy hisobotlarning xalqaro standartlari: hisob siyosati.....	769
<i>Rizayev Nurbek Kodirovich, Mamatova Charos Shavkiddinovna</i>	
Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda investitsion muhitning o'rni	778
<i>Valiyeva Sayyora Xushbaqovna</i>	
Davlat ishtirokidagi korxonalarda korporativ ijtimoiy mas'uliyat ("Rossiya temir yo'llari" OAJ misolida).....	784
<i>Xidirova Marg'uba Rustamovna, Saidqulov Avazbek Botirqul o'g'li</i>	
Raqamli transformatsiyaning O'zbekistonning investitsion jozibadorligiga ta'siri	790
<i>Saitkamolov Muxammadxo'ja Sobirxo'ja o'g'li, Markabayeva Jansaya Aybek qizi</i>	

MINTAQADA SANOAT ISHLAB CHIQARISH RIVOJLANISHINING KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHDAGI AHAMIYATI

Abdullayev Habibullo Asadulla o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti tayanch doktoranti

Annotatsiya: Mintaqada sanoatni rivojlantirish kambag'allikni qisqartirishning muhim omili hisoblanadi, chunki u bandlikni ta'minlash, infratuzilmani yaxshilash, daromadni oshirish imkonini beradi. Maqola ma'lum bir hududda kambag'allikni samarali ravishda kamaytirishga yordam beradigan ijobi, ijtimoiy va iqtisodiy o'zgarishlarni amalga oshirishda sanoat rivojlanishining muhim rolini ochib beradi.

Kalit so'zlar: Mintaqada sanoati, sanoat ishlab chiqarish, kambag'allikni qisqartirish, sanoatni rivojlantirish, bandlikni ta'minlash, aholi daromadi, daromadni oshirish.

Abstract: Industrial development in the region is an important factor in reducing poverty, as it provides employment, improves infrastructure, and increases income. The article reveals the important role of industrial development in bringing about positive, social and economic changes that help to effectively reduce poverty in a given area.

Key words: Regional industry, industrial production, poverty reduction, industrial development, employment, population income, income increase.

Аннотация: Промышленное развитие в регионе является важным фактором сокращения бедности, поскольку оно обеспечивает занятость, улучшает инфраструктуру и увеличивает доходы. В статье раскрывается важная роль промышленного развития в достижении позитивных социальных и экономических изменений, которые помогают эффективно снизить уровень бедности на данной территории.

Ключевые слова: Региональная промышленность, промышленное производство, сокращение бедности, промышленное развитие, занятость, доходы населения, рост доходов.

KIRISH

Mintaqada sanoatning rivojlanishi jadal iqtisodiy o'sish sur'atlarni keltirib chiqaradi hamda raqobatbardosh iqtisodiy ko'rsatkichlar daromad va bandlikni yaratadi, xalqaro savdo va resurslar samaradorligini oshiradi. Shu jihatdan ham sanoat ishlab chiqarishini rivojlantirish kambag'allikni kamaytirishning asosiy omillaridan biri hisoblanadi. Mintaqada sanoatning taraqqiy etishi aholi turmush tarzini yengillashtiradi hamda umumiylar farvonlikga erishishga yordam beradi. Garchi sanoatlashtirish kambag'allikni qisqartirishga hissa qo'shsa ham iqtisodiy o'sishning universal maqsadi, uning ta'siri mamlakatga qarab farq qiladi. Iqtisodiyotlari rivojlangan mamlakatlarda, sanoatning o'sishi yuqori natijalarga erishishda namoyon bo'ladi. Mahsuldarlikni, yangi texnologiyalarni, aqlii ishlab chiqarish jarayonlarini qamrab olish va kambag'allikni kamaytirish sanoat ishlab chiqarishining atrof-muhit va iqlimga ta'siri bilan baholandi. Rivojlanayotgan mamlakatlar uchun sanoatlashtirish tarkibiy o'zgarishlarni nazarda tutadi, an'anaviy tarmoqlardan iqtisodiyotning qishloq va baliqchilikdan zamonaviy ishlab chiqarishga innovatsiyalar va texnologiyalar bilan ta'minlangan sanoat tarmoqlariga o'tishiga zamin yaratdi. Ishlab chiqarish sohasining bunday kengayishi ish o'rirlari yaratadi, daromadlarni yaxshilashga yordam beradi va shu tariqa kambag'allikni kamaytiradi.

ADABIYOTLAR TAHЛИI

Jeffri Saks: Kolumbiya universiteti qoshidagi Yer instituti iqtisodchisi va direktori Jeffri Saks kambag'allikni kamaytirishda sanoat ishlab chiqarishini rivojlantirishning ahamiyati haqida keng qamrovli tadqiqotlar olib bordi. U, ayniqsa, past daromadli hududlarda iqtisodiy o'sishni ta'minlash va bandlik imkoniyatlarini yaratish uchun infratuzilma, texnologiya va ishlab chiqarishga sarmoya kiritish zarurligini ta'kidladi [1].

Garvard Kennedy mактабининг iqtisodchisi va professori Dani Rodrik kambag'alliklikni kamaytirishda sanoat rivojlanishining ролини о'рганиб чиқди. Унинг tadqiqotlari rivojlanayotган mamlakatlarda inklyuziv iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish va kambag'alliklikni kamaytirishda sanoat siyosati, savdo integratsiyasi va texnologik innovatsiyalarning muhimligini ta'kidladi^[2].

Iqtisodiyot bo'yicha Nobel mukofoti sovrindori Jozef Stiglits sanoat ishlab chiqarishining kambag'alliklikni kamaytirish va iqtisodiy rivojlanishga ta'sirini o'rgangan. Унинг faoliyati ishlab chiqarish tarmoqlarining o'sishini qo'llab-quvvatlovchi, texnologiyalar transferini rag'batlantiradigan va kam ta'minlanganlar uchun ish va daromad olish imkoniyatlarini yaratish uchun institutsional rivojlanishga yordam beradigan siyosat zarurligini ta'kidladi^[3].

Kolumbiya universiteti iqtisodchisi va professori Xavier Sala-i-Martin sanoat ishlab chiqarishi va kambag'alliklikni qisqartirish o'rtaqidagi bog'liqlikni tadqiq qildi. Унинг faoliyati sanoatni rivojlanirish va kambag'alliklikni bartaraf etish uchun imkoniyatlar yaratishda iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish, mahsulorlikni oshirish va texnologik taraqqiyotning ahamiyatiga qaratilgan^[4].

Mahalliy olimlardan Anvar Nazarovning "O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish bo'yicha barqaror rivojlanish strategiyalari" ilmiy maqolasida bu sohada amalga oshirilishi kerak bo'ladi dan chora-tadbirlar ko'rsatib berilgan^[5].

Musaxon Isakov "Sanoat taraqqiyotining muhim qonuniyatlaridan biri sanoat xodimlarining madaniy texnikaviy, ma'naviy-ma'rifiy darajasining o'sishi, ishlab chiqarish malakasi va tajribasining tinmay oshib borishidir"^[6].

M.P.Narziqulov "Sanoatni rivojlanish strategiyasini ishlab chiqish jarayonida asosiy e'tibor tarkibiy o'zgarishlarga qaratilgan bo'lishligiga ahamiyat qaratgan"^[7].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda ilmiy bilishning dialektik, mantiqiy fikrlash, ilmiy abstraksiya, tahlil va sintez, qiyosiy tahlil guruhash, ekonometrik va prognozlash usullari qo'llanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR MUHOKAMASI (ASOSIY QISM)

Sanoatlashtirish ko'pincha iqtisodiy o'sish va uzoq muddatli kambag'alliklikni kamaytirish uchun zarurdir. Biroq sanoatlashtirish modeli kambag'allarning o'sishdan qanday foyda olishiga sezilarli ta'sir qiladi. Kambag'allarni qo'llab-quvvatlovchi iqtisodiy va sanoat siyosati kambag'allar ega bo'lgan ishlab chiqarish omillarining iqtisodiy daromadlarini oshirishga qaratilgan, masalan. malakasiz mehnatning daromadlilagini oshirish, kapital va yerga yuqori daromad keltiruvchi siyosatlar, agar ular jismoniy va inson kapitali kontsentratsiyasi va yerga egalik qilishning mavjud shakllaridagi o'zgarishlarni ham o'z ichiga olmasa, tengsizlikni kuchaytiradi. Ko'p mehnat talab qiladigan usullar o'rniga kapitalni ko'p talab qiladigan usullardan foydalanish, ayniqsa, ta'lif darajasi past va inson kapitali to'plangan joylarda malakaga asoslangan texnologiyalarni qo'llash kabi daromadlar nomutanosibligini oshiradi. Shuningdek, sanoat obyektlarining joylashishi kambag'allilik va tengsizlikning umumiy qisqarishiga ta'sir qiladi. Korxonalar ko'pincha shaharlarda to'planganligi sababli – malakali ishchi kuchi, yaxshi infratuzilma, katta bozorlar va texnologik tarqalish tufayli, sanoatlashtirish shahar va qishloq joylari o'rtaqidagi tengsizlikni kuchaytirishi mumkin. Kichik va o'rta korxonalarda ishlab chiqarish kabi qishloq xo'jaligidan tashqari faoliyatni rivojlanirishga ko'maklashishi bu esa nomutanosiblikni kamaytirishi mumkin. Mamlakatning iqtisodiy ochiqlik darajasi uning ixtisoslashuvi va industriyalashtirish shakliga muhim ta'sir ko'rsatishi mumkin. Agar mamlakatlar savdoga ochiq bo'lalar, Xeksher-Olin nazariyasiga ko'ra, 21-asr uchun maxsus 300 sanoat rivojlanishi o'zlarining qiyosiy ustunlikka ega bo'lgan tovarlarni ishlab chiqarishda ixtisoslashishi kerak. Ishchi kuchi ko'p bo'lgan mamlakatlarda savdoni liberallashtirish ishlab chiqarishni kapital ko'p import o'rnnini bosuvchi mahsulotlardan ko'p mehnat talab qiladigan eksport qilinadigan mahsulotlarga o'tkazishga moyil bo'ladi. Ushbu o'zgarish tufayli ushbu mamlakatlarda ishchi kuchiga bo'lgan talab ortib borayotganligi sababli ichki tengsizlikning pasayishi kutilmoqda, kapital mablag'lari ko'p bo'lgan mamlakatlarda esa tengsizlik kuchayadi. To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni liberallashtirish, shuningdek, kapital import qiluvchi mamlakatlarda tengsizlikni kamaytirishi mumkin, ammo bu qisman xorijiy investitsiya kompaniyalari tomonidan qo'llaniladigan texnologiyalarning mahorat darajasiga bog'liq.

1-jadval: Mintaqalarda sanoatning o'sishi hamda ishsizlik darajasining pasayishi o'rtaqidagi to'g'ridan to'g'ri bog'liqlik (2022-yil)¹

Mintaqalar	Sanoatning o'sishi (%)	Ihsizlik darajalarining kamayishi (%)
Andijon	122,8	1,0
Xorazm	115,0	0,9
Qashqadaryo	110,1	0,9

¹ <https://stat.uz/uz/rasmiy-statistika/>

Yuqoridagi jadvalda mamlakatimizning 3 ta turli xil mintaqalarida sanoat ishlab chiqarishi rivojlanishining ishsizlik darajasini pasayishiga bu orqali to'g'ridan-to'g'ri kambag'allik darajasini pasayishiga sabab bo'lishini Davlat statistika agentligi ma'lumotlari asosida kuzatishimiz mumkin.

Andijon viloyati sanoatning eng yuqori o'sish sur'ati 122.8 % ni tashkil etgan, bu ishsizlik darajasining 1% ga sezilarli darajada pasayishi bilan bir vaqtida yuz bergan. Bu sanoat rivojlanishining Andijon viloyatida ish o'rnlari yaratish va bandlik imkoniyatlariga sezilarli ijobiy ta'siridan dalolat beradi.

Xorazm viloyati sanoatning o'sish sur'ati 115 % ni tashkil etdi, natijada ishsizlik darjasini 0,9 % ga sezilarli darajada pasaydi. Xorazm mintaqasidan biroz pastroq bo'lsa-da, sanoatning kengayishi tufayli bandlik ko'rsat-kichilarida hali ham sezilarli yaxshilanishlarga erishishi mumkin.

Qashqadaryo mintaqasida uchta mintaqqa orasida sanoatning eng past o'sish sur'atini 110,1 % ga o'sishni ko'rsatdi, shunga qaramasdan bu ishsizlik darajasining 0,9% ga pasayishi bilan to'g'ri keldi. O'sish sur'ati past bo'lishiga qaramay, Qashqadaryo mintaqasi ishsizlikning kamayishidan hali ham manfaatdor.

Umuman olganda, ma'lumotlar sanoat rivojlanishining ishsizlikni kamaytirish va mintaqada ish o'rnlarini yaratish katalizatori sifatida muhimligini ko'rsatmoqda. Sanoat o'sishining yuqori sur'atlarini boshdan kechirayotgan hududlarda ishsizlik darajasining sezilarli darajada pasayishi kuzatilmoqda, bu esa ishsizlik va kambag'allik muammolarini hal qilishda sanoatlashtirishning muhim rolini ko'rsatib bermoqda.

Mintaqada kambag'alliklikni kamaytirishda sanoatni rivojlantirishning ahamiyati haqidagi tahliliy natijalar bir qancha muhim xulosalarni ko'rsatadi:

Tadqiqotlar doimiy ravishda sanoatning rivojlanishi, xususan, ishlab chiqarish, qurilish va xizmat ko'rsatish sohalarida sezilarli ish o'rnlari yaratilishiga olib kelishini ko'rsatmoqda. Masalan, Jahon banki tomonidan olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, yalpi ichki mahsulotdagi ulush sifatida ishlab chiqarish qo'shilgan qiymatning har 1% o'sishi uchun kambag'alliklik darjasini taxminan 0,3% ga kamayadi. Bu aholining kam ta'minlangan va marginal qatlamlarini ish bilan ta'minlashda sanoat tarmoqlarining muhim rolini alohida ta'kidlash mumkin.

Uy xo'jaliklaridan o'tkazigan so'rovnama ma'lumotlarini tahlil qilish sanoatlashtirish va kam ta'minlanganlar daromadlarining o'sishi o'tasida kuchli bog'liqlikni ko'rsatadi. Xalqaro Mehnat Tashkiloti (XMT) tomonidan olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, sanoat sohasida band bo'lgan shaxslar qishloq xo'jaligi yoki norasmiy sektorlarga qaraganda ko'proq maosh oladi. Natijada, sanoatning rivojlanishi uy xo'jaliklarining turmush farvonligini oshirish hamda ularga zarur tovarlar va xizmatlarni sotib olish imkoniyatini berish orqali kambag'allikni kamaytirishga yordam beradi.

Mehnat bozori natijalarining miqdoriy tahlili ishchilar o'tasida inson kapitali va malakasini oshirishda sanoatlashtirishning rolini ta'kidlaydi. Birlashgan Millatlar Tashkilotining Taraqqiyot Dasturi (UNDP) kabi rivojlanish agentliklari tomonidan olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, sanoat tarmoqlari ko'pincha maxsus ko'nikmalar va tayyorgarlikni talab qiladigan rasmiy ish bilan ta'minlaydi. Binobarin, kasbiy ta'lim va malaka oshirish dasturlariga kiritilayotgan investitsiyalar bandlik va ishchi kuchining daromad istiqbollarini yaxshilash orqali kambag'alliklikni kamaytirishga yordam beradi.

Hisoblanuvchi umumiyoq muvozanat (CGE) modellari sanoat rivojlanishining kengroq iqtisodiyotga multiplikativ ta'sirini ko'rsatadi. Sanoat ishlab chiqarishining o'sishi xomashyo, oraliq tovarlar va xizmatlarga bo'lgan talabni rag'batlaniradi, bu esa turli sohalarda multiplikativ ta'sirga olib keladi. Ushbu bilvosita ta'sirlar butun ta'minot zanjirida qo'shimcha daromad va bandlik imkoniyatlarini yaratish orqali sanoatlashtirishning kambag'allikni kamaytirishga dastlabki ta'sirini kuchaytiradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tahliliy natijalar mintaqada kambag'alliklikni kamaytirishda sanoat rivojlanishining muhim rolini yoritib beradi. Statistik tahlillar sanoatning o'sishi va kambag'alliklik darajasining pasayishi o'tasidagi kuchli bog'liqlikni ko'rsatmoqda. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, kuchli sanoatlashtirishni boshdan kechirayotgan hududlarda ishsizlik darjasini sezilarli darajada pasaygan, chunki sanoat tarmoqlar bo'ylab ko'plab ish o'rnlarini yaratiladi. Bundan tashqari, sanoatning rivojlanishi an'anaviy qishloq xo'jaligi yoki norasmiy sektordagi ishchilarga nisbatan yuqori ish haqini taklif qilib, daromad olish imkonini beradi. Bu oshgan daromad uy xo'jaliklariga asosiy ehtiyojlarni ta'minlash imkonini beradi, bu esa turmush darajasini yaxshilaydi hamda kambag'alliklikni kamaytiradi. Bundan tashqari, sanoatlashtirish infratuzilmani rivojlantirish, malakali hodimlar sonini oshirish va iqtisodiyotni diversifikatsiya qilishiga yordam beradi, bularning barchasi kambag'alliklikka qarshi kurashda ajralmas ahamiyat kasb etadi. Sanoatning kengayishi natijasida hosil bo'ladigan multiplikator effekti iqtisodiy o'sishni rag'batlaniradi hamda tanazzulga chidamlilikni oshiradi, bu esa kambag'alliklikning barqaror qisqarishiga yordam beradi. Demak, sanoat rivojlanishini rag'batlanirish mintaqada kambag'allik muammolarini hal qilishning muhim strategiyasi sifatida namoyon bo'ladi.

Manba va foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Сакс, Джейфри. Конец бедности: экономические возможности нашего времени. – М.: Издательство Института Гайдара, 2011. – 424 с.
2. Rodrik D, Blanchard O ed. Combating Inequality: Rethinking Government's Role. Cambridge, MA: MIT Press; 2021.
3. Joseph Stiglitz. The Great Divide: Unequal Societies and What We Can Do About Them (2015).
4. The world distribution of income: Falling poverty and... convergence, period". Quarterly Journal of Economics. 121 (2): 351–397. doi:10.1162/qjec.2006.121.2.351.
5. Musaxon Isakov, Dilobar Ro'ziyeva. O'zbekiston sanoatidagi tarkibiy o'zgarishlar. Monografiya. – T.: TDIU, 2019-y.
6. Bodrunov, S. D. (2012). New industrialization and modernization of Russia (public lecture). Institute of New Industrial Development (30).
7. <https://www.xorazmstat.uz> – Xorazm viloyati statistika boshqarmasi rasmiy veb-sayti ma'lumotlari.
8. Hududlarda sanoatni rivojlantirishda ishlab chiqarish saloxiyatidan samarali foydalanish yo'nalishlari (Qashqadaryo viloyati misolida). Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori dissertatsiyasi. T.: 2019-y.,
9. <https://www.cnbc.com/2021/08/25/auto-industry-supply-chains-hit-hardest-during-covid-pandemic-survey.html>
10. Identifying Important Regional Industries: A Quantitative Approach.
11. <https://lex.uz/ru>

Yashi

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnalni manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

E-mail: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnalni 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnalni

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

